

Nedotýkat se trnové koruny!

Možská hvězdice trnová koruna (*Acanthaster planci*) má své jméno skutečně odvodněné! V případě bodnutí vyhledejte ihned ošetření přímo v nemocnici! Věkáním se stav jen zhoršuje!

Je krásný slunečný den a potápěčská instruktorka Nelly* vede ponor svých čtyř zkušených potápěčů podél velkolepé stěny nedaleko potápěčského střediska na velmi vzdáleném tropickém ostrově **v jihovýchodní části Sulawesi** (dříve známé pod názvem **Celebes**) **v Indonésii**. Ponor probíhá klidně a hladce, ve vodě není žádné proudění. Vše je v pořádku až do okamžiku těsně před ukončením pobytu pod vodou, kdy se Nelly otočila, aby potápěčem po bezpečnostní zastávce naznačila, že mají pokračovat ve výstupu k hladině a přitom nešťastnou náhodou zavadila ukazováčkem pravé ruky o **hvězdicí trnová koruna**. Následkem bylo hluboké bodnutí těmi jedovatými trny. Na palubu lunu trny odstranila, ruku pečlivě omyla, vložila do horké vody a ránu vydezinfikovala Betadinem. Rány velmi bolely. Navzdory této první pomoci vypadal prst následující den horečnatě a byl oteklý. Jelikož se jedná o velmi odloučenou lokalitu, nejsou tam žádné lékárny. Nezavolala hned DAN a začala se léčit sama. Nejdříve si vzala ibuprofen, později v noci, když se **stav jejího prstu se neustále zhoršoval**, použila nějaké penicilinové antibiotikum. Celkové příznaky zatím nevypadají nijak špatně: Nelly nezvrací a ani nemá pocitu na zvracení, rány jsou malé a zasahují pouze asi polovinu ukazováčku, i když okolní ruka jí otekla.

Jelikož antibiotikum nemůže v tomto stádiu účinně pomoci, prst je další den ještě oteklejší. Americký chirurg, který byl náhodou mezi hosty, doporučil pro případ, že se Nelly prst do 24 hodin nezlepší, aby odletěla na Bali a tam si nechala prst řádně ošetřit v nemocnici. Rychle odletět z tohoto ostrova však není vůbec jednoduché. Letadla přilétají a odlétají pouze jednou týdně. V tomto ohledu měla však Nelly štěstí – letadlo na Bali letí již třetí den po tom, co utrpěla zranění. **Nelly kontaktuje DAN Europe a poté, co se jí dostane ujištění o úhradě cestovních a zdravotních nákladů, odlétá.**

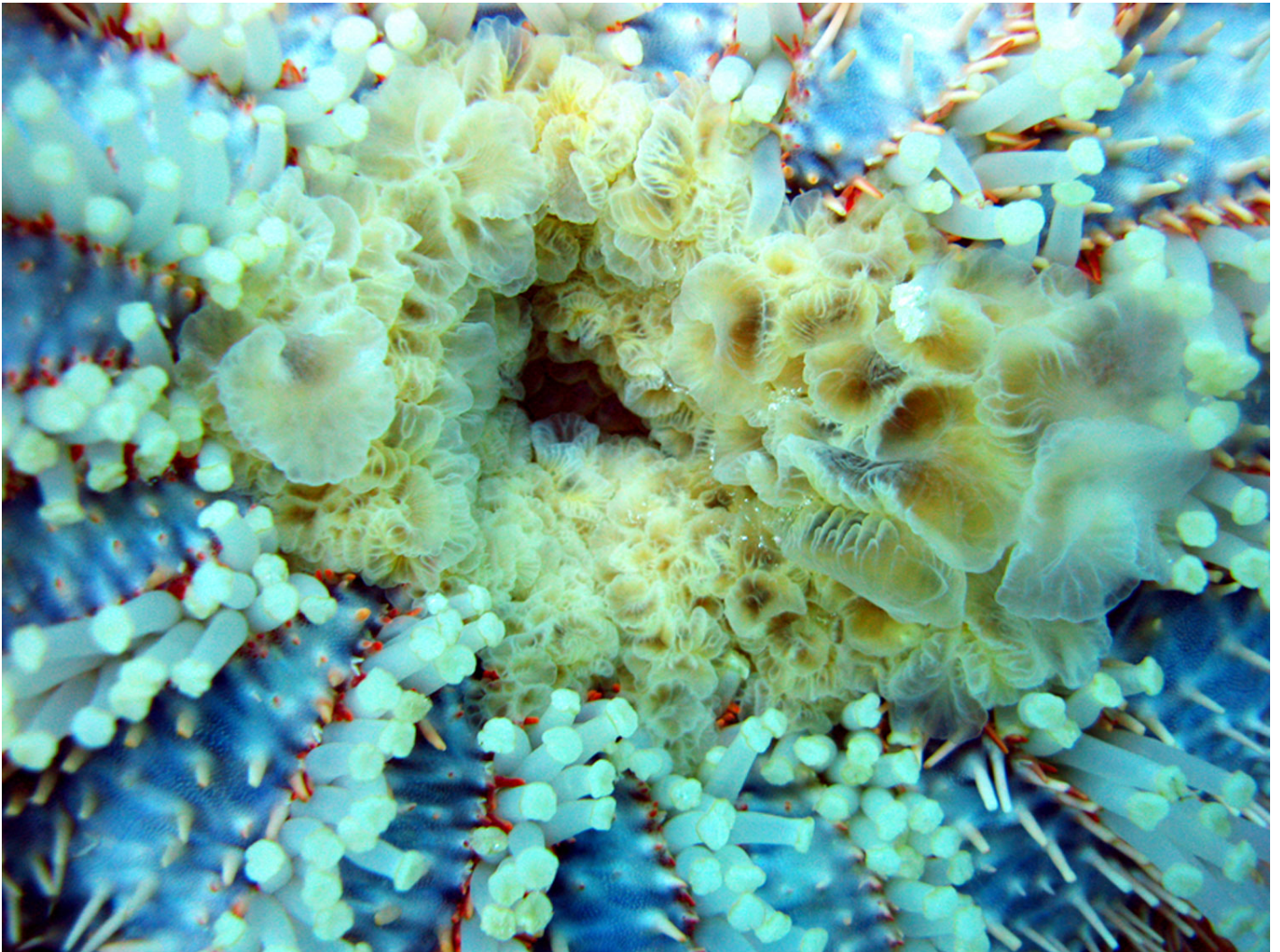
Na Bali navštívila mezinárodní nemocnici v Denpasaru. Tam byla diagnostikována druhotná infekce způsobená kontaktem s možskou faunou a byla předepsána další antibiotika (klindamycin) a několik léků na tlášení bolesti.

Další dva týdny musí Nelly zůstat na Bali jako ambulantní pacientka s tím, že opakovaně dochází do nemocnice na kontrolu a ošetření. Sekundární infekce vytvořila absces, který musí lékař otevřít a obsah poslat na laboratorní vyšetření. Navzdory nasazeným antibiotikům se prst nezlepšuje. Při rentgenovém vyšetření se ukáže, že v měkké tkáni prstu zůstalo několik zbytků ostnů! Následující čtyři dny se musí prst otevřít ještě dvakrát a nasazují se další antibiotika a léky proti bolesti. Nelly se stále nemůže vrátit na Sulawesi a musí opakovaně navštěvovat nemocnici kvůli dalším zákrokům, protože se prst stále nelepší. Až o tři týdny později dostane Nelly od ošetřujícího lékaře povolení vrátit se zpět na svůj ostrůvek a znovu se ponořit potápění.

O měsíc později se Nelly vrací na Bali ke kontrole rány po odstranění cizích těles z prstu. Situace se však zhoršila: Prst je stále ztuhlý, červený a oteklý a Nelly v něm pociťuje pulsující bolest. Po návratu do výletního centra a dalším potápění se rána ještě zhoršila. Nelly si sice prst potírala antibiotickou masťou a dvě z povodních tří ran se zcela zahojily, nicméně třetí místo vbodnutí jí stále trápí. Celý prst má jen omezenou hybnost, ztrácí citlivost, ale v ránu se již našel stůl nevytváří žádný hnis. Chirurg v nemocnici si potěšuje ověřit, zdali v měkké tkáni přece jen nezůstalo

n?jaké cizí t?leso. Nové rentgenové vyšet?ení odhalí, že se uvnit? m?kké tkán? Nellyna prstu skute?n? zbytek cizího t?lesa nachází, což zp?sobuje otok a pokra?ující zán?t.

Dalších 14 dní (!) ambulantní lé?by v Denpasaru. Chirurg-ortoped musí znovu ránu otev?ít. Našt?stí nedošlo až na osteomyelitidu (zán?t kosti), ale celý tento problém se už táhne téměř dva m?síce ... to vše jen kv?li t?em malým bodlinám.

O p?t m?síce pozd?ji v Itálii. Další b?žný pracovní den Julie S., manažerky DAN odpovědné za ?ešení nouzových situací, která za?íná ?íst své e-maily. Ve stejný den, ale zcela jinde, na jednom malém nádherném ostr?vku na západním pob?eží Thajska, vskutku v ráji na zemi, je finská potáp??ská instruktorka Tessa doslova zoufalá. B?hem ponoru totiž neš?astnou náhodou zasáhla celou paží hv?zdici trnovou korunu. Ruka jí ihned za?ala siln? krvácet. O chvíli pozd?ji v ní ztratila cit a zároveň se objevila silná bolest. B?hem n?kolika minut se dostavil pocit na zvracení. Ve ?lunu pono?ila ruku i celou paži na hodinu do horké vody, jenže ruka p?esto siln? otekla a pokožka získala „mramorovaný vzhled“ až po loket. Po návratu na pevninu Tessa vyhledala pomoc v místní klinice. **Léka? ji p?edepsal antibiotika, ale bohužel nem?l pon?tí o tom, co je trnová koruna.** Tesse se dostalo lé?by, jako by jí pobodal mo?ský ježek.

Po návratu do st?ediska se Tessa rozhodla poslat e-mail s popisem svého zran?ní do DAN Europe a tato žádost o pomoc se dostane p?ímo k Julii. Když ?te „bodnutí hv?zdicí trnová koruna“, okamžit? si vzpomene na p?ípad Nelly a zpozorní ješt? více než obvykle. Ihned sáhne po telefonu a volá Tessu, aby zjistila, v jakém stavu se momentáln? nachází. Hlas v telefonu zní velmi

slab? a Tessa se jen st?ží brání usnutí. Julia nabývá dojmu, že dívka je t?sn? p?ed omdlením a sd?luje jí, že musí ihned vyhledat ?ádnou zdravotní pomoc v Puketu. Podle hlasu v telefonu se zdá, jako by postižená dívka byla ve svém byt? t?sn? p?ed omdlením. Znovu si vzpomene na Nellyn p?ípad a protože se u Tessy jedná o mnohem větší zranění, ví, že musí jednat rychle. V takovýchto naléhavých p?ípadech volá bez váhání linku „Léka?“. Bez ohledu na denní ?i no?ní dobu i v ned?li nebo o Vánocích. Linka vede p?ímo k Alessandro Marronimu, prezidentu, výkonnému ?editeli a hlavnímu zdravotníkovi DAN Europe, který je jedním z nejzkušen?jších odborník? na potáp???skou medicínu na sv?t?. Profesor Marroni okamžit? pov??uje Julii, aby nechala Tessu naléhav? evakuovat, nebo? se obává, že by u Tessy mohl nastat anafylaktický šok – závažná, život ohrožující alergická reakce na jed hv?zdice.

Zatím v Thajsku po hrozn? noci beze spánku, napln?né silnými bolestmi, zvracením, bolestí hlavy a ospalostí, vzali p?átelé Tessu k léka?i do nejbližší slušn?jší kliniky ozna?ené jako „První standardní klinika“. Bohužel ani zde lékař neví, o co p?esn? jde v p?ípade? hv?zdice trnová koruna, ale vyhledá si to na Googlu. Tessa dostane jiné antibiotikum, tentokrát nitrožiln? a má se znovu dostavit k další aplikaci za n?kolik dní. Ve skute?nosti se jí však krátí ?as a je ?ím dál mén? dalších možností.

Ve stejnou dobu již v kancelá?ích DAN Europe žhaví telefonní linky mezi Itálií a Thajskem. Organizuje se Tessina evakuace, jenže chybí jedna d?ležitá informace – adresa. Kde p?esn? se nyní ta dívka nachází? Jestli ji ambulance nenajde, celá akce se zhroutí – a Tessa možná také.

Našt?stí jde te? již vše hladce a Tessa se probouzí na l?žku jednotky intenzivní pé?e v mezinárodní nemocnici v Puketu, kam byla dopravena prost?ednictvím DAN Europe díky zásahu dvou velmi odpov?dných lidí, kte?í p?estože jsou od místa, kde došlo ke zranění, velmi vzdáleni, d?lají svou práci dobře – jsou to Julia a doktor Marroni. Dnes je opravdu dobré ráno – Tessa je již v bezpe?í.

Ambulance p?ijela p?edchozího ve?era, vyzvedla Tessu, zahájila nitrožilní infúze a v doprovodu zdravotní sestry dopravila Tessu do nemocnice v Puketu, kde jí následnou lé?bu pln? hradila DAN.

Zde se jí dostává velmi intenzivní pé?e, nebo? p?íznamy jsou opravdu vážné (zvracení, ospalost a hore?ka), levá ruka i záp?stí jsou oteklé. Trpí silnými bolestmi, nem?že hýbat paží, rukou, ani prsty. Má lymfangoitidu a lymfadenitidu v levém podpaždí – což signalizuje, že její imunní systém je velmi aktivní. Chirurg ji otev?e rány a odstraní všechny trny. Následuje intenzivní farmakoterapie, která sestává z podání dexametazonu a nitrožiln? aplikovaného klindamycinu každých 8 hodin. Protože ztratila hodn? tekutin, je napojena na infúze, které mají zmín?ný úbytek tekutin nahradit. O n?co pozd?ji již dokáže pohybovat prsty, jejich citlivost je však stále slabá.

P?i propušt?ní z nemocnice – 6 dn? po nehod? – je Tessina ruka stále necitlivá, ale samotná Tessa se již uklidnila. Ú?et za p?tidenní nemocni?ní lé?bu ?inil 6 000 EUR. Jak draze m?že p?ijít kontakt s malou hv?zdicí! – Necitlivost Tessiny ruky p?etrvává n?kolik m?síc?, dokonce ješt? p?t m?síc? od zranění postrádají dva prsty plnou funk?ní citlivost. Jedná se o skute?n? dlouhodobý proces.

Tessina devítistránková zdravotní zpráva a dlouhý seznam nejr?zn?jších lék? dokazují, že nemocnice v Puketu se o ni postarala opravdu dobře. Mimo jiné je to i další d?kaz, že mezinárodní pomoc DAN v nouzových situacích funguje po stránce zdravotní pomoci vynikajícím zp?sobem. Tuto sí? vytvo?ili a udržují lidé z DAN Europe, kte?í se neustále snaží o poskytování co nejlepších služeb, tak jako Julia, manažerka DAN odpov?dná za ?ešení náhlých p?ípad?. Julia mluví n?kolika jazyky, sama je certifikovanou instruktorkou potáp?ní a mnohokrát procestovala i oceány kolem jihovýchodní Asie. Má-li být pomoc opravdu ú?inná a na úrovni, musí ji zajiš?ovat

lidé jako doktor Marroni a Julia. Hlavně v naléhavých případech je zapotřebí rychlého rozhodování, správného úsudku a bohatých zkušeností – jen tak lze případy řešit skutečně efektivně. Tímto způsobem ušetřili Tessu od mnoha bolestí, zbytečně dlouhého utrpení, případného trvalého postižení a život ohrožující nemoci. A stejně by se zachovali a jednali i v jiných naléhavých případech.

Box I: Co z toho plyne za použití

Zdraví musí mít absolutní přednost. Nehody s hvězdicemi trnové koruny se musí brát vážně. Je nutno okamžitě vyhledat pomoc. Zhoršující se zdravotní stav může znemožnit samostatnou cestu do nemocnice schopné poskytnout odpovídající kvalitu služeb. Rozhodně je nutné odstranit ostny z rány. Zbytky ostnů se dají zjistit pouze ultrazvukem nebo rentgenem. Poraněné místo rychle otevíre. To vše znamená, že toto zranění bezpodmínečně vyžaduje přerušování jakýchkoliv potápěčských činností. –

Při kolizi s hvězdicí trnová koruna je možnost samostatné léčby velmi omezená. Takové zranění vyžaduje chirurgický zákrok a to vždy! Ostny se snadno lámou a zůstávají vřezet ve tkáni, do které vylučují jed. Následuje zánět, kterým se tělo pokouší zbavit cizího tělesa a současně bojuje s jedem. Nehoda Nelly také ukázala, že se rána nezahojí, dokud se cizí těleso (plné jedu) z tkáně zcela neodstraní. Příklad Tessy zase ukazuje, že rychlý a adekvátní lékařský zásah může utrpení významně zkrátit.

Box II: *Acanthaster planci*

Hvřzdice trnová koruna, v angličtině označovaná jako Crown-of-thorns Starfish, Sea Star nebo Venomous Starfish. Je pokrytá asi 6 cm dlouhými ostrými ostny plnými jedu, a vypadá doslova hrozně. Vděčí za svůj hrůzný vzhled také 6 až 23 ramenům o celkovém průměru 40-60 cm. Jejich převážně červenou barvu lze chápat i jako výstražné znamení upozorující na přítomnost jedu. Díky tomuto obrannému systému velmi úspěšně přežívá, protože nemá téměř žádného přirozeného nepřítele. Jejím domovem jsou místa nejkrásnějšího potápění – tropická pásma celé indopacifické oblasti (Filipíny, Indonésie, Velký korálový útes u Austrálie), kromě toho se také vyskytuje v Rudém moři a ve středoamerických pobřežních vodách, zpravidla v místech s korálovými útesy. Mějte na paměti, že tato hvřzdice je opravdu nebezpečná! A i zde platí, že nejlepší ochranou je prevence. Chránit se můžete nošením vhodných bot, rukavic i dalších částí ochranného oděvu (např. velmi silného neoprénu). –

Box III: Poznámky lékaře

Jako první pomoc pro zmírnění příznaků kontaktní dermatitidy způsobené dotekem s ostny hvřzdice se může použít kortizonová mast.

Antibiotika a kortizon však nemohou pomoci úspěšnému vyléčení rány, dokud v tkáni přetrvávají zbytky jedovatých ostnů. Pouze po jejich úplném odstranění a následném vydezinfikování rány má smysl podpořit léčebný proces nasazením příslušných antibiotik a kortizonu. –

* Některá jména byla zmněna

Možná by stálo za to nahlédnout na výcvikové kurzy pořádané v rámci DAN Europe, včetně [kurzů DMT](#) (tj. Diver Medical Technician = Zdravotní potápěčský technik) a Zranění způsobená mořskou faunou. Také si prohlédněte produkty pro poskytování první pomoci, které se nabízejí v [on-line shopu DAN](#), např. soupravy první pomoci v kufřících nebo batozích různých velikostí, a ještě mnohem více.